

**KOTISEUTUPÄIVÄT 5.-8.8.2010 JOENSUUSSA
KAHDEN KARJALAN RAJALLA
KOTIKONDUJARMANKAT**

LOPPURAPORTTI

WWW.KOTISEUTUPAIVAT2010.FI

JOENSUU KONTIOLAHTI LIPERI ILOMANTSI JUUKA POLVIJÄRVI OUTOKUMPU

1. KOTIKONDUJARMANKAT – KAHDEN KARJALAN RAJALLA

Järjestelytoimikunnan puheenjohtajan yhteenveto

Joensuu-, Kontiolahti- ja Liperi-seura jättivät 17.03.2008 päivätyllä kirjeellä esityksen Joensuun kaupunginhallitukselle valtakunnallisten kotiseutupäivien hakemisesta Joensuun seudulle. Joensuun kaupunginhallitus käsitteli asiaa kesäkuussa 2008 ja suhtautui myönteisesti kotiseutupäivien hakemiseen. Kotiseutupäivät järjestettiin yhteistyössä Joensuun kaupungin sekä Kontiolahden, Liperin, Juuan, Polvijärven ja Ilomantsin kuntien sekä Outokummun kaupungin, Pohjois-Karjalan maakuntaliiton, Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiön että Joensuu-, Kontiolahti-, Liperi-, Tuupovaara-, Kiihtelysvaara-, Juuka-, Ilomantsi- ja Enon -seurojen kanssa. Suomen Kotiseutuliitto on 27.8.2008 myöntänyt vuoden 2010 valtakunnallisten kotiseutupäivien järjestämisoikeuden Joensuun kaupungille yhteistyössä edellä mainittujen tahojen kanssa.

Kahden Karjalan ja kulttuurin rajalla eläminen ja oleminen ovat osa meidän kotiseutupäivien järjestäjäalueiden historiaa, luonnetta ja arkea. Luultavasti enemmän kuin usein ensivilkaisulla huomaammekaan. Tätä seikkaa halusimme nostaa esiin ja avata uusin tavoin kotiseutupäivien teeman valinnalla.

Esimerkiksi kulttuurin saralla rajan vaikutus on muotoutunut myös sujuvaksi vaihdoksi yhteisten sävelten ja sävyjen muodossa. Jo 2000-luvun alkupuolella *Rockbridge*-projekti kuljetti pohjoiskarjalaisia bändejä Petroskoihin ja toi vastineeksi venäläistä musiikkia Joensuuhun. Kuvataiteen puolella näyttelyitä on järjestetty puolin ja toisinkin. Myös kirjailijat ja elokuvantekijät kulkevat rajan yli sen moninaisia virikkeitä hyödyntäen. Tätä monipuolista ja vahvaa kulttuurielämää omalaatuisuuksineen kotiseutupäivät halusimme esitellä laajasti niin muualta saapuville vieraille kuin alueen asukkaillekin. Unohtamatta sitä, että rajalla elämisen dynamiikka ulottuu myös alueemme koulutuselämään ja tutkimustyöhön.

Kotiseutupäivien päätapahtumapaikkana toimi Joensuun kaupungin keskusta, joka oli kesällä parhaimmillaan. Pielisjoki kulkee kauniina vieressä, torille on mukava pysähtyä nauttimaan karjalanpiirakoista ja kahvista sekä seuraamaan tapahtumatarjontaa ja kuuntelemaan puheensorinaa, monet pienet ja suu-remmatkin kohteet tarjoavat monipuolista nähtävää ja koettavaa ihan nurkan takana. Kaikkea tätä ja paljon muuta mieluisaa oli tarjolla niin kotiseutupäivien virallisen kuin epävirallisenkin ohjelman puitteissa.

Kiitän kaikkia kotiseutupäivien tukijoita ja järjestelyihin osallistuneita antamastanne panoksesta päivien onnistumiseksi.

Janna Puumalainen
Kulttuurijohtaja

Kahden Karjalan rajalla - teema

62. valtakunnalliset kotiseutupäivät järjestettiin Joensuussa, Kontiolahdella, Liperissä, Ilomantsissa, Juussa, Polvijärvellä ja Outokummussa 5.-8.8.2010 teemalla "Kahden Karjalan rajalla - Kotikondujarmankat".

Joensuulla on yhteistä valtakunnan rajaa Venäjän kanssa 29 kilometriä. Rajan läheisyys tuo dynamiikkaa Joensuun seudun ja Pohjois-Karjalan kulttuuri- ja koulutuselämään ja se on osa järjestäjäalueiden historiaa, luonnetta ja arkea. Teeman valinnalla haluttiin tehdä tutuksi rajaseudun elämää ja eksotiikkaa niin muualta saapuville vieraille kuin seudun asukkaillekin, herättää pohdintaa rajan vaikutuksista ennen, nyt ja tulevaisuudessa sekä avata rajan läheisyyden merkityksiä uusin tavoin.

Päivien tavoitteet

Kotiseutupäivien päätavoitteena oli esitellä järjestävän alueen kulttuuria paikallisten piirteiden pohjalta, edistää paikalliskulttuurin arvon ymmärtämistä sekä kehittää kotiseutututkimusta ja kokonaisvaltaista kotiseututyötä. Päätavoitteeseen kuului useita pienempiä keskeisiä sisältötavoitteita: Kotiseutupäivillä halutaan vuosittain *tuoda esiin tärkeitä teemoja*. Kahden kulttuurin rajalla eläminen on monivivahteisuudessaan juuri tällainen. Valtiollisten ja kulttuuristen rajojen merkitys paikalliselle identiteetille on kiehtova kysymys, jota kotiseutupäivillä pohdittiin esimerkiksi yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa järjestetyssä Takamailla? -seminaarissa.

Joensuun seutukunnan kulttuuri olisi hyvin erilainen ilman rajan tuomaa vuorovaikutusta, joka maustaa niin pohjoiskarjalaista elämänmuotoa, kulttuurimaisemaa kuin ihmisten luonteitakin. Tämän *alueellisen ja maakunnallisen omaleimaisuuden esittely* oli tärkeä tavoite.

Tavoitteena oli lisäksi *järjestäjäalueen tunnetuksi tekeminen*, mikä edisti valtakunnallisestikin katsoen pohjoiskarjalaisen kulttuurin tuntemusta ja toimi hyvänä mainoksena koko seudulle pitkälläkin tarkasteluvälillä. Kotiseutupäivät olivat erinomainen tilaisuus tuoda niin paikallista osaamista kuin paikallisia tuotteita esille laajalle valtakunnalliselle yleisölle ja järjestäjäalueen ihmisille. Esimerkiksi retkien markkinoinnissa panostettiin myös paikalliseen tiedottamiseen, jotta myös seudun omat asukkaat saatiin houkuteltua tutustumaan lähellä oleviin kohteisiin muualta saapuneiden vieraiden lisäksi.

Keskeisiä tavoitteita olivat myös alueellisen yhteistyön edistäminen ja pysyvät vaikutukset järjestäjäalueella:

Erilaisten toimijoiden osallistuminen tapahtuman järjestelyihin ja toteutukseen loi ja kehitti alueellista yhteistyötä kotiseutupäivien lisäksi tulevaisuuttakin ajatellen. Yhteistyö loi uusia kontaktiverkostoja alueen osaajien välille tulevia tapahtumia ja muuta työskentelyä kehittämään.

Monipuolisen ohjelmatarjonnan antamat virikkeet ja elämykset virkistivät seudun kulttuurielämää niin tekijöiden kuin yleisönkin näkökulmista. Kotiseutupäivien aikana pääsivät esille monenlaiset seudun taiteilijat kaupunginorkesterista tanssijoihin ja lausujista laulun taitajiin.

Ajatusten sekä kokemusten vaihto osallistujien kesken opetti uutta meistä ja muista avartaen katsantokantoja sekä ruokkien ideoita. Kotiseutupäivät on tärkeä kohtaamispaikka niin kotiseutuväelle kuin tapahtuman järjestelyissä mukana oleville tahoillekin ja tänäkin vuonna tapaamisissa nousi esiin monipuolista keskustelua niin virallisissa kuin epävirallisissakin merkeissä.

Kotiseutupäivillä toteutettavia retkikonsepteja on tarkoitus markkinoida jatkossakin. Tämä luo jatkumoa matkailun kannalta. Tarkat suunnitelmat jatkotoimenpiteiden osalta ovat vielä kehitteillä.

Asetetut tavoitteet haluttiin toteuttaa järjestäjien näköisellä tavalla, tarvittaessa kotiseutupäivien perinteitä uudistaen. Tämä näkyi esimerkiksi pääjuhlan ja juhlaillallisen yhdistämisessä joka onnistui palautteenkin perusteella hyvin ja samaa käytäntöä on kokemuksen perusteella tarkoitus noudattaa myös Turun kotiseutupäivillä 2011.

2. ORGANISAATIO

Järjestäjät

Päivien järjestämisestä vastasivat Joensuun kaupunki (päävastuun kantoi kulttuuritoimi), Suomen Kotiseutuliitto paikallisyhdistyksineen, Kontiolahden kunta, Liperin kunta, Ilomantsin kunta, Juuan kunta, Polvijärven kunta ja Outokummun kaupunki.

Yhteistyökumppanit

Päivien merkittävimmät taloudelliset tukijat olivat Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Karjalaisen Kulttuurin edistämisseura.

Itä-Suomen yliopisto oli mukana Takamailla? –seminaarin yhteistyökumppanina sisältöosaamisen vastuutahona ja Karelia Expert Matkailupalvelu Oy:n kongressiosaamista hyödynnettiin ilmoittautumis- ja retkijärjestelyissä.

Toimikunnat

Päivien organisaatio käsitti pää-, järjestely-, tiedotus- sekä retkitoimikunnat. Muut järjestelyt hoidettiin pienemmissä, tarpeen mukaan kootuissa ryhmissä, asiantuntijoita tilanteen vaatimusten mukaan hyödyntäen. Kaikkien toimikuntien sihteerinä toimi tapahtuman pääsihteerinä Tarja Raninen-Siiskonen. (Toimikunnat liite 3.)

Toimihenkilöt

Päivien pääsihteerinä toimi Joensuun kaupungin museonjohtaja Tarja Raninen-Siiskonen. Työparinaan hänellä oli yhteensä kuuden kuukauden (1.1.-30.11. 2009, 1.2. – 31.3. 2010, 1.6. – 31.8. 2010) ajan projektityöntekijänä tuottaja Ville Härkönen. Graafisena suunnittelijana työskenteli Teija Maksimainen (22.3. –30.4.2010)

Kotiseutupäivien ilmoittautumisjärjestelyistä, retkien koordinoinnista sekä tapahtuman infopisteen toiminnasta vastasi Karelia Expert Matkailupalvelu Oy, vastuuhenkilönään kokous- ja kongressipäällikkö Arja Hukkanen. Kaupungin kulttuuritoimen muuta henkilökuntaa käytettiin järjestelyissä apuna tapahtuman aikana sekä suunnittelussa tarpeen mukaan.

3. OSALLISTUMINEN

Paketit ja maksut

Myytävinä olivat seuraavat paketit:

Kokonaispaketti 5.-8.8.2010, hinta 80 euroa

Paketti sisälsi virallisen ohjelman, juhlaillallisen, kirkkokahvit sekä alennukset lounasravintoloihin, museoihin ja jalkapallo-otteluun.

Kotiseutupaketti 5.-8.8.2010, hinta 30 euroa

Paketti sisälsi kaiken muun paitsi juhlaillallisen.

Kotiseutupäiville ilmoitaututtiin täyttämällä päivien internetsivuilla ollut sähköinen ilmoittautumislomake tai käyttämällä käsiohjelman liitteenä ollutta lomaketta. Päivien aikana ilmoittautumis- ja infopiste sijaitsi kulttuuri- ja matkailukeskus Carelicumin aulassa Joensuun keskustassa.

Kotiseutupäivien ohjelma rakennettiin niin, että suurimpaan osaan tapahtumista yleisöllä oli vapaa pääsy. Seminaareihin ja avajaisiin pääsi ilmaiseksi. Ilmoittautuneita oli kaikkiaan 395 henkeä. Lauantain retkille otettiin ilmoittautumisia vastaan viime hetkeen, bussin lähtöön, saakka. Myös juhlaillalliselle varattiin mahdollisuus hankkia illalliskortti vielä lauantaina.

Ilmoittautumispiste sijaitsi Kulttuuri- ja matkailukeskus Carelicumin ala-aulassa lähellä KareliaExertin infopistettä.

Ruokailut

Kotiseutupäivien paketti ei sisältänyt ruokailuja lauantain 7.8. juhlaillallista lukuun ottamatta. Retket sisälsivät ohjelmiansa mukaisen tarjoilun. Lauantai-illan juhlaillallisesta Joensuu Arenalla vastasi Lehmo-Cuisine.

Kotiseutupäivien osallistujakortilla sai euron alennuksen lounashinnoista Joensuun Teatteriravintolassa, Ravintola Aadassa ja Hotelli Kareliassa. Sunnuntai kirkkokahvituksesta Ortodoksisella Seurakuntakeskuksella vastasivat Joensuun Ortodoksinen seurakunta ja Joensuun Evankelisluterilainen seurakunta.

Majoitus

Kotiseutupäivien osallistujille oli varattu majoituskiintiöt Sokos Hotel Kimmelistä, Sokos Hotel Vaakunasta, Cumulus Joensuusta, Finlandia Hotel Atriumista, Greenstarista, Hotelli Kareliasta ja Huhmarista. Majoitusvaraukset tehtiin ilmoittautumisen yhteydessä joko sähköisesti tai käsiohjelmassa olleella lomakkeella Karelia Expert Matkailupalvelu Oy:lle.

4. OHJELMA

Päivien ohjelma koostui virallisesta ohjelmasta, retkistä sekä erilaisista oheistapahtumista järjestäjäkuntien ja -kuntien alueilla. Kotiseutupäivien organisaatio vastasi virallisesta ohjelmasta sekä retkistä sekä tiedotti oheistapahtumista ja vierailukohteista esimerkiksi tapahtuman käsiohjelmassa. Oheisohjelmassa oli tarjolla esimerkiksi museoita, näyttelyitä, teatteria ja musiikkia eri muodoissaan.

Virallinen ohjelma päiväkohtaisesti

Torstai 5.8.

Kulttuuritori klo 11.00 – 13.00.

Esiintymässä olivat Duo EA, Hannu Brelo, Rääsen ja Taitokorttelimuusikot.

Yleisöä tapahtuman aikana yhteensä noin 420 henkilöä.

Takamailla? –seminaari klo 13.00 – 17.00.

Seminaari järjestettiin yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa ja sen puheenjohtajana toimi yliopiston rehtori Perttu Vartiainen. Seminaarin avauspuheenvuoron piti Joensuu-seuran puheenjohtaja Jukka Partanen (liite).

Seminaarissa puhuivat professori Ari Lehtinen: Elävä provinsialismi – ketkä pärjäävät takamaiden etuvartiossa? (liite), Professori Maria Lähteenmäki: Karjala – Barentsin alueen takamaa? (liite), Professori Seppo Knuutila: Vapauden pakko ja muita elämisen ehtoja takamailla (liite) ja erikoistutkija Tuulikki Kurki: Kotiseutukoodi (liite). Seminaari oli maksuton.

Seminaarin kahvitauolla julkistettiin vuoden Kareliaani-palkinnon saaja, Anneli Heliö.

Kuvassa emeritus Professori Heikki Kirkinen luovuttaa vuorineuvos S.A.Tervon perustaman Kareliaani-palkinnon Anneli Heliölle.

Kareliaani-palkinto jaettiin 15. kerran ja se myönnetään tieteen, taiteen tai muun kulttuurin aloilla toimiville Karjalasta kiinnostuneille henkilöille.

Perjantai 6.8.

Keskustelukammarit klo 9.00 – 11.30. Kotiseutuliiton keskustelukammareissa oli viisi teemaa:

1. Sukututkimus ja kotiseutuarkistot. Vetäjänä P.T. Kuusiluoma.
2. Kausiasukkaat – riesa vai rikkaus? Vetäjänä Heikki Kukkonen.

3. Kulttuurinen monimuotoisuus ja kotiseututyö. Vetäjänä Lassi Saressalo.
4. Virtuaalinen oppimisympäristö. Vetäjänä Liisa Ryyppö.
5. "Perinteistäkö vai jotain uutta", kinastelua ja näyttöä! Vetäjinä Heidi Martikainen ja Lassi Saressalo.

Karjalaisen kirjallisuuden kirjavinkkausta

Joensuun seutukirjaston henkilökunta esitteli karjalaista kirjallisuutta klo 10.00 – 11.00 ja 13.00 – 15.00 Carelicumin tiloissa.

Vinkkaajan vihreässä t-paidassa kirjastotoimenjohtaja Rebekka Pilppula.

Torijarmankat klo 10.00 – 16.00.

Kotiseutupäivien järjestäjäkunnat ja kotiseutuyhdistykset esittelivät toimintaansa yhdessä erilaisten karjalaisten taitajien kanssa. Käytännön järjestelyistä vastasi Joensuu-seura ry., vastuhenkilönään Jukka Partanen. (Tapahtumaan osallistuneet tahot. Liite)

Kulttuuritori klo 11.00 – 12.00 ja 13.00 – 15.00.

Esiintymässä olivat Runon ja laulun taitajat, Joensuun Puhallinorkesteri, Jokipata, Taitokorttelimuusikot ja Rääsen.

Yleisöä tapahtuman aikana yhteensä noin 670 henkilöä.

Avajaiset klo 12.00 – 13.00.

Kotiseutupäivien avajaiset järjestettiin Joensuun torilla.

Juontajina toimivat näyttelijät Hannu Virolainen ja Amanda Pilke ja avajaisten ohjelmatarjonnasta vastasivat kansantanssiryhmä Motora taustayhtyeineen, kansanmusiikkiyhtye Triihvo ja Joensuun Mieslaulajat. Puhujina kuultiin Riitta Mylleriä (Joensuun kaupunki) ja Heikki Kukkosta (Kotiseutulitto).

Lisäksi kuultiin musiikillinen tervehdys Nilsiästä, missä järjestettiin kotiseutupäivät vuonna 2009. Avajaisten jälkeen Heikki Kukkoselle ojennettiin uusittu Pohjois-Karjalan maakuntapeli Nasakka.

Yleisöä noin 400 henkilöä.

Kirjoittajat rajalla – Kahden Karjalan runous klo 13.00 – 17.00.

Tieteellis-taiteellinen tapahtuma, joka järjestetään vuorovuosin Petroskoissa ja Joensuussa. Seminaarin avasi lausuntataiteilija Anna-Liisa Alanko.

Alustajina toimivat kirjailija Arvi Perttu: Kenelle kuuluu Lönnrotin mänty? (liite), Kirsi Laurén: Elämää rajalla. Kuinka rajaseudun arjesta kerrotaan ja kirjoitetaan? (liite), Martti Pelvo: Karjalaisen evakkokirjallisuuden kotiseudut (liite) ja toimittaja Kristina Korotkih: Runoja vieraalla kielellä (liite).

Karjalan kielen paneeliin osallistuivat puheenjohtajana Itä-Suomen yliopiston kirjallisuuden professori

Risto Turunen sekä panelisteina karjalan kielen professori Pekka Zaikov ja tilastotieteen professori Martti Penttonen Itä-Suomen yliopistosta, opettaja Zoja Ivanova Nurmeksen kielipesästä ja koulutussuunnittelija Lea Lihavainen OK-opintokeskuksesta.

Suomen Kotiseutuliiton vuosikokous klo 15.00 – 17.00.

Palkitut

Lauantai 7.8.

Kulttuuritori. Klo 11.00 – 12.45 Arto Pippurin vetämä yhteislaulutilaisuus, yleisöä noin 150 henkilöä.
Klo 13.00 – 15.00 Pohjois-Karjalan Karaokeklubi, yleisöä noin 120 henkilöä.

Juhlailallinen ja pääjuhla klo 19.00 – 22.00.

Kotiseutupäivien juhlailallinen ja pääjuhla yhdistettiin onnistuneesti Joensuu Areenassa järjestetyssä tilaisuudessa.

Juhlan juontajina toimivat näyttelijät Hannu Virolainen ja Amanda Pilke ja musiikista vastasi Joensuun kaupunginorkesteri johtajanaan Atso Almila. Orkesterin solisteina vierailivat Sanna Kurki-Suonio ja Ilkka Alanko. Anna-Liisa Alanko lausui Heikki Turusen runon "Tulen maakunnasta". Joensuun kaupungin puolesta avajaispuheen piti Matti Väistö, valtiovallan tervehdyksen toi ministeri Anu Vehviläinen ja Kotiseutuliiton puolesta päätössanat lausui Pekka Laaksonen. Lisäksi Helena Heikniemi-Pääkkönen toi tervehdyksen Turusta, ensi vuoden kotiseutupäivien järjestäjäkaupungista.

Karjalaista ruokakulttuuria esitelleestä menusta vastasi Lehmo Cuisine ja kehitun valo- ja äänitekniikan toteutti Valoparta Oy.

Sunnuntai 8.8.

Liturgia klo 9.00. Pyhän Nikolaoksen kirkossa pidetyn liturgian toimittivat Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Leo ja metropoliitta Laurentiu Romaniasta.

Karjalaisen kansan messu klo 10.00. Joensuun evankelisluterilaisessa kirkossa pidetyn messun on säveltänyt ja sanoittanut kirkkoherra Tapani Nuutinen Pielisensuun seurakunnasta. Musiikista vastasi Kontiolahden seurakunnan kuoro Nardus.

Liturgian ja jumalanpalveluksen jälkeen ohjelmassa oli seppeleenlasku sankarihaudoille jonne kuljettiin lippukulkueessa. Seppeleenlaskun jälkeen juotiin kirkkokahvit Ortodoksisen seurakuntakeskuksen tiloissa.

Retket

Kotiseutupäivien retkitarjonta koostui lauantaina 7.8. seitsemästä kokopäiväretkestä ja kahdesta puoli-päiväretkestä sekä sunnuntaina 8.8. toteutetusta retkestä Sortavalaan ja Laatokan Valamoon. Lisäksi vieraat saattoivat osallistua joki- tai järviristeilylle Pielisjoella ja Pyhäselällä sekä piirakkapajaan Joensuun torilla.

Alkujaan retkiä oli suunniteltu kaikkiaan 13 sekä Valamon retki, mutta viisi niistä jouduttiin perumaan liian alhaisen osallistujamäärän vuoksi. Toteutumatta jäivät retket 2. Kareliaanien jäljillä, 4. Taidekartta, 9. Lehmäoppera, 12. Keskustaa kävellen sekä 14. Pielisjokea pitkin.

Retkille ilmoittautui yhteensä 354 henkilöä. Lisäksi muutamia ilmoittautumisia tuli Kotiseutupäivien aikaan. Retkien suosiota tarkastellessa on syytä ottaa huomioon, että Taival kirkkoveneellä –retki myytiin loppuun aikaisessa vaiheessa, koska sille voitiin ottaa mukaan vain 30 osallistujaa, kun muille retkille puolestaan voitiin ottaa vähintään 50 osallistujaa. Ainoa täyteen myyty retki oli Taival kirkkoveneellä.

Mikäli Taival kirkkoveneellä –retkeä ei huomioida, eniten kotiseutupäiville osallistujia kiinnosti Vanhan Valamon kutsu –retki, jonne osallistui 17 % kaikista retkeläisistä. Toiseksi eniten ilmoittautumisia tuli Kalevalaisen kulttuurin kulkija –retkelle: 12 %. Vain taivas kattona ja Kaupunkikiertoajelu saivat molemmat 11 % osallistujista ja Himmetä ei muistot koskaan saa sekä Oudon kummun salat puolestaan 10 %. Kahden riikin rajalla ja Taival kirkkoveneellä –retkille osallistui 8 % ilmoittautuneista. Perinteisesti maalla –retken valitsi 7 % ja Tulitikkuja lainaamassa kävi 6 % osallistujista.

KUVIO 1 Retki-ilmoittautumisten jakauma

Toteutuneiden retkien ohjelmat:

1. "Vain taivas kattona"

Vain taivas kattona – retki suuntautui Salpalinjan ja Ampumahiihtokeskuksen kautta Jakokoskelle, jossa kotiseutuneuvos Pentti Seutu esitteli vireän kylän hankkeita kuten yliopistoyhteistyönä syntynyttä Planeettapolkua.

Lounas nautittiin kirkonkylän Kotiseutukeskuksessa, jossa nähtiin työnäytöksiä ja Kalligrafi-näyttely. Retki päättyi Kontioniemen Elokuvakylään, jossa ohjaaja Markku Pölönen vei ryhmän kurkistamaan kulissien taa. Retkioppaana toimi lehtori Irma Riekkinen

3. "Himmetä ei muistot koskaan saa"

Koska talvisodan päättymisestä tuli vuonna 2010 kuluneeksi 70 vuotta Ilomantsiin suuntautunut retki Himmetä ei muistot koskaan saa oli hyvin ajankohtainen.

Retki antoi mahdollisuuden tutustua EU:n Manner-Euroopan itäisimpään pisteeseen, mikä sijaitsee Ilomantsin Virmajärvellä sekä Hattuvaaraan.

5. Oudon kummun salat

Kuparimalmistaan ja vuorenpaikon aarteestaan tunnettu kaivoskaupunki Outokumpu tutustutti retkeläiset kaivosmiehen arkeen ja sen kehitykseen vuosikymmenten aikana. Maittava lounas tarjottiin retkeläisille ravintola Karbidissa takkatulen ääressä.

Retken ohjelmaan kuului myös bussikiertoajelu kaivoshistorian muistomerkeillä sekä Outokummun kaupungissa. Paluumatkalla tutustuttiin Höytiäisen syntyyn ja Sotkuman tsasunaan.

6. Tulitikkuja lainaamassa

Tulitikkuja lainaamassa oli etenkin museoista kiinnostuneiden retki. Maatalousmuseo, Enwald-kotimuseo ja apteekkimuseo tarjosivat entisajan tuulia ja Siikasalminäyttely ja Tuomelan tupa katseltavaa, koettavaa ja kuunneltavaa. Retken lounaaksi nautittiin liperiläistä perinneruokaa.

Myllyn Vanhat Autot – automuseossa retkeläisillä oli mahdollisuus nähdä runsaasti museoautoja sekä yli 200 muuta henkilö- ja kuorma-autoa, moottoripyörää ja traktoria.

Automuseosta jatkettiin vielä Paloaukean museoon tutustumaan sota-aikojen raakuuteen. Retki päättyi tunnelmallisesti kenttäkahveilla korpun kera.

7. Kalevalaisen kulttuurin kulkija

Retki vei tutustumaan runon ja laulun Karjalaan. Retki aloitettiin tutustumalla runon saloihin Mekrijärven Sissolassa, minkä jälkeen oli kahvitarjoilu.

Mekrijärveltä matkaa jatkettiin Iiomantsin kirkonkylälle katsomaan Suomen suurinta ortodoksista puukirkkoa. Parpeinpirtissä nautitun lounaan jälkeen käytiin vielä tutustumassa Runokylään ja Rajakenraali Raappanan majaan.

8. Kahden riikin rajalla

Kahden riikin rajalla suuntautui Tuupovaaraan. Ensin käytiin tutustumassa Koverossa, mikä on Pohjois-Karjalan vanhimpia kyliä. Hömmönkankaalla retkeläiset pääsivät tutustumaan sodanaikaisiin pansariesteisiin ja juoksuhautoihin.

Koverossa tutustuttiin tsasunaan sekä Suhosen taloon. Seuraavaksi siirryttiin Tuupovaaran keskustaan ja Taidetalolle. Taidetalolta matkaa jatkettiin Öllölään, jossa tutustuttiin kievari- ja myllymuseoon. Hoilolan kylään perustettiin aikoinaan luterilainen rajaseutukirkko ja sieltä löytyvät muun muassa kirkonkello Suursaaren Tytärsaaresta, kattokruunu Koiviston seurakunnasta ja alttaritaulu Ruskealasta.

10. Taival kirkkoveneellä

Vehreää luontoa, katsauksia historiaan ja soutamista kirkkoveneellä. Retki alkoi Viinijärveltä missä tutustuttiin Taipaleen vuonna 1906 rakennettuun ortodoksisen seurakunnan pääkirkkoon. Retkeä jatkettiin soutamalla pitkin Taipaleen jokea ja tutustumalla Siikakoskella Komperon kotiseutumuseoon ja 1800-luvun ruismyllyyn, missä nautittiin lounas.

11. Kaupunkikiertoajelu

Joensuussa, Pohjois-Karjalan pääkaupungissa on paljon nähtävää. Kaupunkikiertoajelun ajatuksena oli esitellä retkeläisillä joitain Joensuun tärkeimmistä nähtävyyksistä, kuten Eliel Saarisen suunnittelema Joensuun kaupungintalo sekä Joensuun molemmat kirkot: ortodoksinen Pyhän Nikolaoksen kirkko ja Joensuun evankelis-luterilainen kirkko. Kiertoajelulla tutustuttiin myös Bunkkerimuseoon ja Vainonien huvilaan ja käytiin katsomassa Taitokorttelin sekä Taito Shopin tarjonta. Retken jälkeen oli mahdollisuus nauttia kahvit Taitokorttelissa sijaitsevassa Kauppaneuvoksen kahvilassa.

13. Perinteisesti maalla

Perinteisesti maalla esitteli retken osallistujille historiallisen Kukkolan tilan sekä Honkavaaran perinnehovin ja Sinisen Tien Tsasounan. Kukkolan tilalla on puulajipuisto, näytepuutarha, päärakennuksen kotimuseo, kivinavetta sekä Antti Kukkosen muistomerkki Hiljainen Huone.

Vanhan Valamon kutsu

Muista retkistä poiketen sunnuntaina 8.8. toteutettu Vanhan Valamon kutsu –retki vei Kotiseutupäivien retkeläiset rajan takaiseen Valamon saaren luostariin.

Useamman tunnin kestävän matkan lisäksi nähtävää ja koettavaa tarjosi opastettu kierros pääluostarissa, jossa nähtävänä olivat Kristuksen Kirkastumisen kirkko ja veljestön vanha hautausmaa. Kierroksen päätteeksi kuultiin Valamon Podvorin kuoron konsertti. Konsertin jälkeen matkaa jatkettiin laivalla Niikkanenlahdelle nauttimaan lounasta. Lounaan jälkeen oli opastettu kierros Jerusalemin ja Getsemanen skiitoilla sekä Öljymäellä.

Yhteenveto:

Retki	Osallistujamäärä
1. ”Vain taivas kattona	44
3. ”Himmetä ei muistot koskaan saa”	37
5. Oudon kummun salat	35
6. Tulitikkuja lainaamassa	24
7. Kalevalaisen kulttuurin kulkija	44
8. Kahden riikin rajalla	24
10. Taival kirkkoveneellä	30
11. Kaupunkikiertoajelu	43
13. Perinteisesti maalla	24
Vanhan Valamon kutsu	60

RETKIPALAUTTEET

Jokaisen retken päätteeksi retkelle osallistujille jaettiin palautekysely, mihin retkeläinen sai kertoa kokemuksiaan ja tunteuksiaan niin kotiseutupäivistä, sitä järjestävistä tahoista kuin antaa vapaata palautetakin. Palautteet on analysoitu ja tulokset ilmoitettu piirakkakaavioina. Jokaisesta retkestä on tehty omat piirakkakaavionsa ja lisäksi on tehty yhteenveto kaikista retkistä, mistä käy ilmi Kotiseutupäivien kokonaisuinnistuminen.

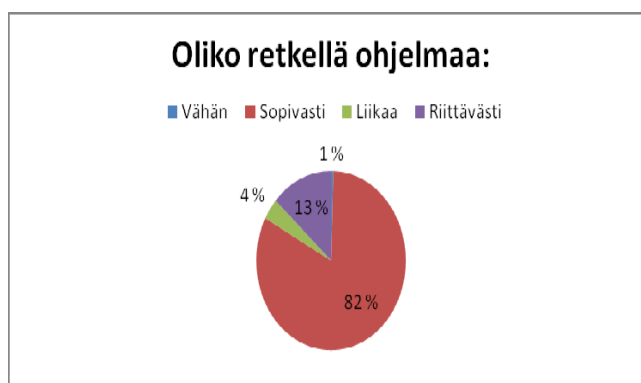
Kuvio 2:

KUVIO 3 Palautteisiin vastanneiden suhde vastaamatta jättäneisiin

Kaikkiaan retkille osallistuneita oli 354 (lähde: Kongressi ohjelma). Heistä 60 % vastasi palautteeseen ja 40 % ei kokenut palautteen antamista tarpeelliseksi.

KUVIO 4 Oliko retkellä ohjelmaa:

Yhteenvedona kaikista palautekyselyyn vastanneista retkeläisistä (210) 82 % ilmoitti, että ohjelmaa oli retkellä sopivasti. 13 % vastasi "riittävästi", 4 % "liikaa" ja 1 % oli sitä mieltä, että retkiohjelmaa oli liian vähän.

5. TAPAHTUMIA JOENSUUN MAASEUTUALUEILLA

Joensuun Eno

Oheisohjelmaan kuului mahdollisuus vieraillla Enon kotiseutumuseossa sekä Pahvitehtaan taidepolulla.

Joensuun Kiihtelysvaara

Kiihtelysvaaran kotiseutumuseossa oli helteisenä sunnuntaina 8.8. muutamia kävijöitä.

Joensuun Tuupovaara

Saarivaara Soi -tapahtuma oli ollut yleisömenestys, 250 kävijää. Kirjailijat olivat antaneet osaltaan myönteistä palautetta ja olleet yllättyneet, kuinka paljon kuulijoita oli tullut paikalle ja ihmiset olivat aktiivisesti myös kyselleet. Kirjailija Seppo Jokinen oli ihmetellyt, että täällä "keskellä ei mitään", ihmiset ovat näin aktiivisia, eikä hänellä ole ollut Tampereen pääkirjastossakaan näin paljon kuulijoita.

Malin veljekset, Mika ja Turkka, olivat kahteen kertaan esiintyneet ja heidän fanejaan oli tullut paikalle kaukaakin. Muutoin lammaskaali oli maistunut ja perinteinen huutokauppakin oli sujunut entisen mukaan. Ontajärveläisten lauluryhmä oli pariin otteeseen esiintynyt. Ihmiset oli taas ensi kesäksi toivoneet tapahtumaa. Saarivaaralaiset olivat oikein tyytyväisiä.

Pruasniekat olivat toteutuneet tavanomaiseen tapaan. Saarivaarassa osallistui paljon tohmajärveläisiä ja värtsiläläisiä ristisaattoon. Osallistujia Saarivaarassa oli 100 ja Koveron praasniekassa noin 50.

6. TAPAHTUMIA MUISSA JÄRJESTÄVISSÄ KUNNISSA

Kontiolahti

Kontiolahdessa oheisohjelmassa oli kirkkokonsertti sunnuntaina 8.8. sekä Myös maan päällä kuin taivaissa –näyttely, Uhmaikä-revy Kontiolahden kanavateatterilla, kotiseutukeskuksessa Kalligrafianäyttely Raja sekä työnäytöksiä, Onnenmaa –näytelmä Miikkulan kesäteatterissa lauantaina 7.8..

Kontiolahden Kotiseutukeskuksessa vieraili 7.8. noin 150 henkilöä ja lisäksi retkiryhmä. Miikkulan kesäteatterissa 7.8. oli näytelmää katsomassa 50 henkilöä

Liperi

Liperissä oli oheisohjelmassa Lavatanssit Liperin lavalla. Liperin museo, Komperon museo, Myllyn vanhat autot, Paloaukean museo ja kotimuseo sekä Näyttelytila Varpusen Vintti olivat avoinna.

Liperissä Liperin Pelimannit järjestivät lavatanssit 7.8. estettiin. Liperin museoissa oli mielenkiintoa herättävää keskustelua, oppaita museolla oli paljon. Liperissä ilmestynyt paikallislehti Kotiseutu-uutiset huomioi kotiseutupäivät näyttävästi ja informatiivisesti.

Ilomantsi

Ilomantsissa oli ohjelmassa Möhkön rantakalapäivä ja elokokkotanssit lauantaina 7.8. Möhkön ruukki, Parpeinvaaran runokylä, Taistelijan talo, Katri Vala kulttuurikeskus, Pirolan piha, Nukke- ja nalletalo sekä kirkot olivat avoinna.

Juuka

Juussa oheisohjelmassa Myllymuseo ja pitäjämuseo sekä Suomen Kivikeskus olivat avoinna.

Polvijärvi

Polvijärvellä Kinahmon kesäteatterissa esitettiin näytelmää Täydellinen salarakas, talo- ja esinemuseo kuten ortodoksinen kirkko ja tuliaistupa olivat avoinna.

Outokumpu

Outokummussa olivat avoinna Vanha Kaivos näyttelyineen sekä kirkot.

7. TIEDOTTAMINEN JA MARKKINOINTI

Internet-sivut

Tapahtuman internet-sivut toimivat osoitteessa www.kotiseutupaivat2010.fi. Sivujen ylläpidosta ja päivityksistä vastasi kotiseutupäivien organisaatio ja ne toimivat Joensuun kaupungin verkkosivujen alla.

Tiedottaminen

Ennen tapahtumaa julkaistiin seuraavat tiedotteet:

- ❖ Valtakunnalliset kotiseutupäivät Joensuussa 2010 (30.9.2009)

- ❖ Seminaari vie kotiseutupäivät takamaille (15.2.2010)
- ❖ Torijarmankat Joensuun kävelykeskustassa kotiseutupäivillä! (11.5.2010)
- ❖ Kotiseutupäivien retkillä elämyksiä läheltä (14.6.2010)
- ❖ Kotiseutupäivät alkavat (4.8.2010)

Päivien aikana julkaistiin seuraavat tiedotteet:

- ❖ Rajalla vai takamailla (5.8.2010)
- ❖ Kareliaani-palkinto Anneli Heliölle (5.8.2010)
- ❖ Uudistettu maakuntapeli lanseerattiin Valtakunnallisilla kotiseutupäivillä (6.8.2010)
- ❖ Vuoden kotiseutupolku-palkinto Suomussalmelle (6.8.2010)
- ❖ Ruijan Lönnrot palkittiin vuoden 2010 kotiseututeosta (6.8.2010)
- ❖ Vuoden kaupunginosaksi valittiin Roihuvuori Helsingistä (6.8.2010)
- ❖ Kotiseututyön ansiomitali 14 henkilölle (6.8.2010)
- ❖ Kotiseutuväki huolissaan kulttuuriympäristöjen kohtalosta –julkilausuma (6.8.2010)

Tiedotustilaisuudet

- ❖ Tiedotustilaisuuksia järjestettiin kolme kappaletta:
  - Valtakunnalliset kotiseutupäivät Joensuussa 2010 (29.9.2009)
  - Kotiseutupäivien tapahtumiin odotetaan tuhansia kävijöitä (26.4.2010)
  - Kotiseutupäivät alkavat (4.8.2010)

Näkyvyys verkkomediassa

Kotiseutuliton Meltwater News Inc. –yhtiöllä teettämän verkkomedian seurannan mukaan kotiseutupäivät näkyivät verkkouutisissa ja muissa asiayhteyksissä seuraavasti. Seurantaan oli eksynyt mukaan myös kotiseutupäiviin 2010 liittymättömiä juttuja (kuten uutinen Ylivieskan omista kotiseutupäivistä), ne on jätetty tästä listauksesta luonnollisesti pois.

- Kotiseutupäiville tunkua. Kuntalehti – 4.8.2010 11:34
- Kotiseutupäiville yli 400 ilmoittautunutta. YLE Pohjois-Karjala – 4.8.2010 12:54
- Kotiseutupäivät alkavat huomenna. Iskelmä Rex – 4.8.2010 13:14
- Joensuussa vietetään valtakunnallisia kotiseutupäiviä.. YLE Areena – 4.8.2010 17:30
- Kotiseuturakkaat kansoittavat Joensuun. YLE Pohjois-Karjala – 5.8.2010 6:20
- Joensuun maakunta-arkisto aukaisee yleisölle ovensa. Kuntalehti – 5.8.2010 15:13
- Kareliaani 2010 -palkinto Anneli Heliölle. Karjalainen.fi – 5.8.2010 17:02
- Kotiseutupäivät käyntiin seminaarilla. Karjalainen.fi – 5.8.2010 18:16
- Kaikki keskustelut. Helsingin Uutiset – 6.8.2010 9:59 (Roihuvuoren valinta vuoden kaupunginosaksi.)
- Tämä lähiö on vuoden 2010 kaupunginosa: ”Enemmän kapakoita ku ruokakauppoi”. Uusi Suomi – 6.8.2010 11:07
- Helsingin Roihuvuori Vuoden kaupunginosa. Kuntalehti – 6.8.2010 11:18
- Roihuvuori vuoden kaupunginosaksi. Kansan Uutiset – 6.8.2010 13:26
- 6 mitalia Pohjois-Karjalaan. Iskelmä Rex – 6.8.2010 14:25
- Helsingin Roihuvuori valittiin vuoden kaupunginosaksi. Helsingin Sanomat – 6.8.2010 15:00
- Suomussalmen kulttuuripolku palkittiin. YLE.fi – 6.8.2010 15:02
- Suomussalmella Vuoden kotiseutupolku. Kuntalehti – 6.8.2010 15:03
- Helsingin Roihuvuori on vuoden kaupunginosa. YLE.fi – 6.8.2010 15:06
- Vuoden kotiseutupolku -palkinto Suomussalmelle. YLE Kainuu – 6.8.2010 15:17
- Matti Toivonen sai Kotiseututyön ansiomitalin. KP24 – 6.8.2010 15:20
- Kotiseututyön mitali ropsi maakuntaan. YLE Pohjois-Karjala – 6.8.2010 15:24
- Kotiseutupäivillä katsellaan itärajalle. YLE Pohjois-Karjala – 6.8.2010 16:04
- Vuoden kaupunginosa on valittu - voitto Helsinkiin. MTV3 – 6.8.2010 20:23

- o Imatralainen Europaeus jatkaa Suomen Kotiseutuliiton valtuustossa. Imatralainen – 9.8.2010 11:35
- o Kotiseutuliitto huolissaan kulttuuriympäristön tuhoamisesta. YLE.fi – 9.8.2010 15:21
- o Oikeaa kotiseutua etsimässä. Maaseudun Tulevaisuus – 9.8.2010 15:35
- o ”Kotiseutu on siellä, missä ovat juuremme”. Koti-Karjala – 10.8.2010 14:18
- o Mielikuvilla mainetta tai pahaa mieltä. Karjalainen.fi – 19.8.2010 2:03

Näkyvyys painetussa mediassa

Painetun median osalta näkyvyys on vielä analysointivaiheessa.

Painotuotteet

Kotiseutupäiviä ja niiden markkinointia varten valmistettiin seuraavat painotuotteet:

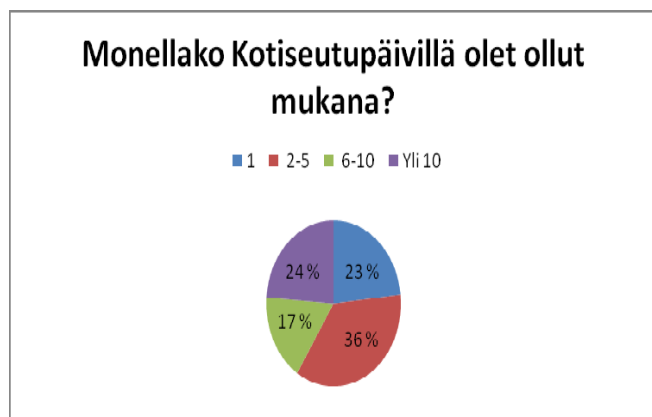
- o Mainospostikortti. Jaettiin tapahtumakuntiin sekä seutukirjaston toimipisteisiin.
- o Ennakkoesite.
- o Roll-upin vuodat (3 kpl). Suunnittelu Teija Maksimainen. Valmistus Kopijyvä.
- o Juliste, koko A3. Suunnittelu Teija Maksimainen. Valmistus Kopijyvä.
- o Julisteet kävelykeskustan julistepaviljonkiin. Suunnittelu Teija Maksimainen. Valmistus Kopijyvä.
- o Käsiohjelma, koko A5. Taitto/layout Teija Maksimainen. Valmistus Punamusta. Kannen kuva Idealmainos Oy. Käsiohjelma toimi päivien pääsitteenä ja sitä jaettiin sekä järjestäorganisaation että kotiseutuliiton toimesta lukuisiin kohteisiin niin ennen tapahtumaa kuin sen ajanakin.
- o Osallistujakassi.
- o Kutsu pääjuhlaan/juhlaillalliselle. Jaettiin pääjuhlaan saapuneille kotiseutupäivien osallistujille ja kutsuvieraille.
- o Osallistujakortit.
- o Tienvarsioasteet. Valmistus Kopijyvä.

8. Talous

Kotiseutupäivien taloudesta on erillinen selvitys.

9. Kysely retkeläisille

Jokaisen retken päätteeksi retkelle osallistujille jaettiin palautekysely, mihin retkeläinen sai kertoa kokemuksiaan ja tuntemuksiaan niin kotiseutupäivistä, sitä järjestävistä tahoista kuin antaa vapaata palautetakin.

KUVIO 5 Monellako Kotiseutupäivillä olet ollut mukana?

Monellako Kotiseutupäivillä olet ollut mukana – kysymykseen vastauksia saatiin kaiken kaikkiaan 193. Heistä 2-5 Kotiseutupäivillä oli ollut 36 %. Yli 10 Kotiseutupäivillä oli ollut 24 % ja yksillä 23 %. 17 % kertoi osallistuneensa 6-10 Kotiseutupäiville.

KUVIO 6 Miten ohjelmia oli mielestäsi painotettu Kotiseutupäivillä 2010?

Kysyttäessä kuinka paljon Kotiseutupäivien ohjelmia tulisi painottaa, 191 vastanneesta 85 % ilmoitti

että ohjelmia oli painotettu sopivasti. 7 % olisi toivonut painotusta vähän enemmän, 5 % enemmän, 2 % vähän vähemmän ja 1 % vähemmän.

Miten asiaa oli mielestäsi painotettu Kotiseutupäivillä 2010?

Kysyttäessä kuinka paljon asiaa tulisi painottaa Kotiseutupäivillä, 188 vastanneesta 86 % ilmoitti

KUVIO 7 Miten asiaa oli mielestäsi painotettu Kotiseutupäivillä 2010?

Kotiseutupäivien retkiin osallistujilta kysyttiin, kuinka paljon asiaa pitäisi painottaa Kotiseutupäivillä. 86 % mielestä asiaa oli painotettu sopivasti, 7 % olisi toivonut sitä painotettavan vähän enemmän, 5 % reilusti enemmän ja 1 % vähän vähemmän tai selvästi vähemmän. Vastauksia tähän kysymykseen oli saatu 188 kpl.

Pääsihteerin summa summarum

62. valtakunnalliset kotiseutupäivät alkavat olla vähitellen päätöksessä. Sää suosi meitä oikein reilusti; jäimme mieleen kaikkein aurinkoisimpana ja helteisimpänä juhlapaikkana kautta aikojen. Olihan hieman aiemmin mitattu maamme helle-ennätys + 37,2 °C Liperissä. Myös päivien aikana tavoitimme + 30° C lukemia. Ylenpalttinen helle tuli esiin retkillä. Helteen uuvuttamat vieraat peruivat jonkin verran retkiosallistumisestaan. Toisaalta retkeläiset oli helppo saada retkikohteissa ilmastoituun bussiin.

Aiempien kotiseutupäivien pääsihteerin ohjenuorana oli pienentää organisaation laajuutta. Joensuussa kotiseutupäivien organisaatio oli kevyt. Toimikunnista ainoastaan retkitoimikunta oli laajempi. Seminaari- ja tiedotustoimikunta olivat muutaman hengen ryhmiä. Tämä osoittautui todella tehokkaaksi ja toimivaksi ratkaisuksi.

Valmistelujen keston suhteen Joensuun seudun päivät olivat napakat. Aloitimme päivien varsinaisen suunnittelun Nilsin kotiseutupäivien jälkeen syksyllä 2009. Meidän myöhäistä liikkeelle lähtöä hieman kritisoitiin. Toisaalta pitkällä aika-akselilla suunnitellut päivät voivat kokea innon laimenemista. Tässäkin asiassa kuulumme edellisen vuoden järjestäjiä. Nilsissä oli suunnittelu aloitettu kahta ja puolta vuotta ennen tapahtumaa. Joensuussa koimme, että aika oli meille riittävä ja lopputulos onnistunut.

Yhdistimme perinteisen lauantai-illan juhlaillallisen ja sunnuntain päiväjuhlan. Moni suhtautui yhdistämiseen ennakkoon epäillen, mutta juhlaillallisen ja muun juhlaohjelman yhdistäminen sujui mainiosti. Saimme jo kiitosta heti juhlan päätyttyä. Aikataulullisesti saimme juhlan ruokailuineen vietyä jopa alle kolmeen tuntiin, mistä olimme itse tyytyväisiä.

Tulevia päiviä ajatellen voisi miettiä kongressipalvelujen hankintaa vuosittain samasta paikasta. Sivusta seuranneena huomaisin, että samat asiat toistuvat vuosittain ilmoittautumisessa. Järjestelyjen kannalta voisi olla helpompaa, jos jokin kongressipalvelu hoitaisi useamman vuoden periodissa ilmoittautumisiin liittyvät tehtävät. Tämä toisi jatkuvuutta, helpottaisi rutiineja ja samalla luotaisiin toimiva ilmoittautumisjärjestelmä.

Pääsihteerin tehtävät voisi jatkossa hoitaa samaisen kongressipalvelutoimiston kautta. Toki käyttäen apuna paikallista tuottajaa, joka tuntee alueensa toimijat ja tilamahdollisuudet. Tällä menettelyllä saataisiin toimintaan pitkäjänteisyyttä ja samalla hiljainen tieto järjestelyistä olisi jouhevasti käytettävissä. Nyt jokainen pääsihteerin opettelee asiat, mutta niksit eivät välttämättä välity seuraavalle pääsihteerille. Toinen vaihtoehto voisi olla, että pääsihteerin pystyisi keskittymään pelkästään kotiseutupäivien järjestämiseen ja jättämään sivuun kaikki muut virkatehtävänsä.

Maakunnan toiminnan näkökulmasta olen tyytyväinen uudenlaisten verkostojen syntyymiseen ja tutustumiseen uusiin ja aktiiveihin henkilöihin. Olen järjestelyjen yhteydessä löytänyt myös mielenkiintoisia kulttuurikohteita. Retkien suhteen olen vakuuttunut että voimme tuotteistaa jatkossa joitakin niistä.

Haluan lopuksi kiittää omalta osaltani kaikkia tapahtuman järjestelyihin osallistuneita ja mukana olleita henkilöitä. Teitte näistä päivistä todella aurinkoiset ja mukavat. Oli ilo työskennellä kanssanne! Haluan päättää tämän raportin retkien yhteydessä luettuun Eino Leinin mietelmään kotiseudusta:

Kotiseutu ei ole ainoastaan paikka, maisema tai näköala. Se ei ole ainoastaan kylä, kaupunki, kukkula tai järvenranta. Se on samalla syvintä itseämme. Se on määräävä tekijä suurelle osalle meidän henkistä olemustamme. Me emme missään saa niin voimakkaita vaikutuksia luonnosta kuin siellä elomme ensimmäisinä aamuina, iltoina ja keskipäivinä. Ja senkin jälkeen, kun me jo olemme kauas suureen maailmaan majoittuneet, se säilyttää meihin oma salaperäisen, luonnonmystillisen vaikutuksensa.

Tarja Raninen-Siiskonen